

Vývoj financování laboratorních výkonů 1997 – 2007

II. Modelové ambulantní laboratoře

M. Pollak, I. Bilyk, P. Štern

V minulém článku (FONS 3/2007 s. 4-8) jsme seznámili čtenáře se způsoby financování ambulantních laboratoří od 2. pololetí 1997 až do konce roku 2007 tak, jak byly dohodnuty mezi zástupci sdružení poskytovatelů tohoto typu zdravotní péče a zástupci zdravotních pojišťoven ve smyslu § 17 zákona č. 48/1997 Sb., nebo o nich bylo rozhodnuto, většinou v případě nedohody, Ministerstvem zdravotnictví ČR.

Uvedli jsme výčet legislativních změn v posledním desetiletí, ale praktické dopady na laboratorní ekonomiku nebyly dost názorně demonstrovány, zejména je obtížná kontinuální projekce hospodářské činnosti laboratoře do prvního pololetí 2000 a po tomto období, kdy opět v roce 2006 nastal další významný zvrát. Proto jsme vytvořili hypotetický model dvou laboratoří, na kterých budeme sledovat jaký vliv měly tyto způsoby financování na vývoj vnitřních hodnot bodu. Vycházeli jsme z produkce 10 milionů bodů za kvartál, která odpovídá zhruba okresní laboratoři a také jsme si vybrali číslo, s kterým se nám dobře pracovalo.

První laboratoř měla v celém období (s výjimkou let 2006 a 2007) konstantní počet výkonů v odbornosti 801 – klinická biochemie. V celém sledovaném desetiletí také prováděla pouze výkony odbornosti 801. Výjimka v roce 2006 představuje průměrný celorepublikový pokles výkonů ambulantních laboratoří, který byl způsoben velmi tvrdými regulacemi vyžádaných vyšetření u ordinujících lékařů, a který byl pro tento příklad zvolen 15 %. V roce 2007 pak, v důsledku zmírnění regulací, byl zvolen modelový nárůst počtu vyžádaných vyšetření o 7,5 % ve srovnání s rokem 2006. Tedy tato laboratoř vykazovala stále stejný počet výkonů, pokud jí to okolnosti dovolily.

Druhá laboratoř měla stabilní roční přírůstek vykázaného počtu bodů 1 000 000, opět s výjimkou let 2006 a 2007, kdy byla přinucena řídit se tvrdšími, resp. měkčími legislativními omezeními. Tato laboratoř vykazovala také významnou mezioborovou činnost. V odbornosti 801 produkovala pouze 50 % bodů a zbytek, tj. druhých 50 % bodů bylo vykázano

v jiných laboratorních odbornostech. Pochopitelně postižení druhé laboratoře legislativním vývojem v letech 2006 a 2007 jsme modelovali stejně jako u první laboratoře.

Z možných způsobů financování, uvedených v první části našeho příspěvku, byly pro modelové příklady zvoleny ty, které podle zkušenosti autorů byly výrazně převažující proti ostatním, tedy většinou paušální způsoby úhrady.

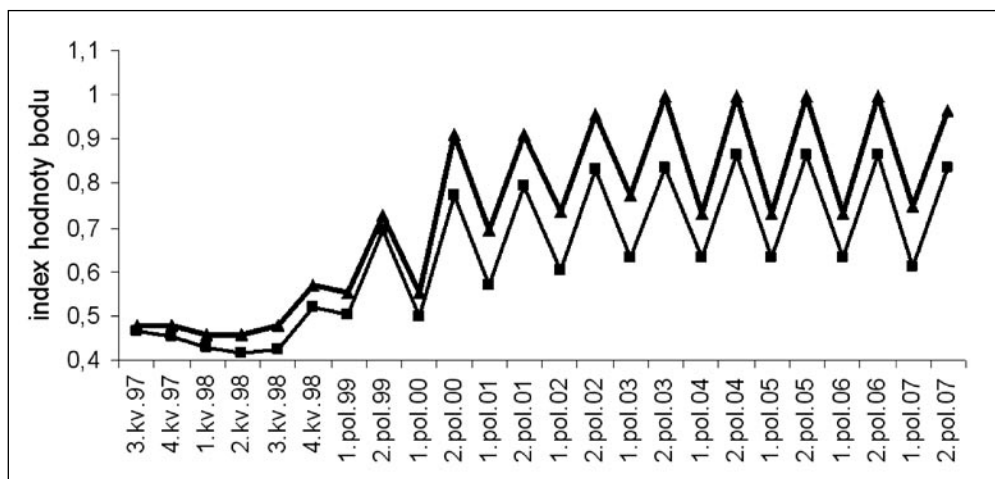
Tabulka v příloze 1 a příloze 2.

Pokud čtenář bude mít dosti trpělivosti, tak zjistí, že vnitřní hodnota bodu v laboratořích se měnila v závislosti na počtu vykazovaných výkonů i na složení spektra vyšetření. Ve druhém pololetí 1999 pak dohodnutý způsob úhrady zapříčinil výraznou diferenciaci financování vnitřní hodnoty bodu mezi 1. a 2. pololetím uvnitř jednotlivých laboratoří. Od té doby přetrvává stav, kdy stejné výkony jsou v různých zařízeních, byť i velikostně srovnatelných, hrazeny různou hodnotou bodu a i uvnitř jednoho zařízení je výše úhrady téhož výkonu různá, podle toho jestli se dělá v prvním nebo druhém pololetí.

Nejvýraznější diferenciací indexu hodnoty bodu (ihb) pak způsobila úprava SZV ve 2. pololetí 2000, kdy byly upraveny bodové hodnoty nejfrekventovanějších výkonů odbornosti 801. Podle dohody o způsobu financování byly v této době výkony v porovnávacím období „převedeny“ na nový seznam. Tím došlo k poklesu počtu bodů a v důsledku toho ke zvýšení vnitřní hodnoty bodu laboratoří v závislosti na zastoupení výkonů odbornosti 801. U laboratoří, které odbornost 801 nevykazovaly, se vnitřní hodnota neměnila.

Vývoj financování se významně změnil v roce 2006, kdy došlo k výraznému poklesu počtu požadovaných vyšetření v ambulantní sféře. V některých laboratořích byl pokles tak výrazný, že to vypadalo, jakoby lékaři při diagnostikování začali upřednostňovat poslech, poklep a pohmat před laboratorními vyšetřeními. Nebyl to jev výjimečný, i když nedosáhl obecného charakteru. Radikální omezení indukované péče není příliš prozíravé, protože vytváří nové porovnávací limity pro další období. Nicméně i přes výrazný pokles výkonů zůstala laboratořím zachována vnitřní hodnota bodu.

To ale neplatí v letošním roce, kdy je financování nastaveno tak, že při nárůstu vykázaného počtu bodů o víc než 2 % proti roku 2006 dostávají laboratoře za tyto výkony (nad 100 % porovnávacího objemu úhrady – POÚ) platbu pouze 40 % ihb, což má za následek pokles tohoto indexu.

Když si IHB pro oba modely laboratoří vyneseme do grafu, pak vidíme, že od přelomu nového tisíciletí je druhé pololetí pravidelně placeno pojistovnami lépe, než pololetí první. Jestliže graf od druhého pololetí 1999 vypadá jako pravidelná sestava zubů, pak je to způsobeno přelomovým rozhodnutím plátců v této době a trvalou nestabilitou systému, který byl poté „doladován“ alespoň jednou ročně.

Všestranná a trvale se rozvíjející laboratoř č. 2 po deseti letech vydělává v Kč mnohem více (+45,5%) než stagnující laboratoř č. 1 avšak za mnohem tvrdších podmínek, protože má hodnotu bodu téměř o 15 % nižší. V podstatě to připomíná daňový systém, kdy je také schopnější a více vydělávající jedinec potrestán zvýšenou daní.

Vývoj financování ambulantní laboratoře od 3. kvartálu 1997 do 2. pololetí 2007 - LABORATOŘ 1

referenční období			úctovací období		
3. kv. 1996	RPB	10.000.000	3. kv. 1997	PB	10.000.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,46		IHB	0,4784
4. kv. 1996	RPB	10.000.000	4. kv. 1997	PB	10.000.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,46		IHB	0,4784
1. kv. 1997	RPB	10.000.000	1. kv. 1998	PB	10.000.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.600.000
	IHB	0,46		IHB	0,46
2. kv. 1997	RPB	10.000.000	2. kv. 1998	PB	10.000.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.600.000
	IHB	0,46		IHB	0,46
3. kv. 1997	RPB	10.000.000	3. kv. 1998	PB	10.000.000
	POŮ	4.784.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,4784		IHB	0,4784
4. kv. 1997	RPB	10.000.000	4. kv. 1998	PB	10.000.000
	POŮ	4.784.000		OŮ	5.683.680
	IHB	0,4784		IHB	0,5684

referenční období			účtovací období		
1. pol. 1998	RPB	20.000.000	1. pol. 1999	PB	20.000.000
	POÚ	9.200.000		OÚ	11.084.000
	IHB	0,46		IHB	0,5542
2. pol. 1998	RPB	20.000.000	2. pol. 1999	PB	20.000.000
	POÚ	10.467.000		OÚ	14.560.000
	IHB	0,5234		IHB	0,728
1. pol. 1999	RPB	20.000.000	1. pol. 2000	PB	20.000.000
	POÚ	11.084.000		OÚ	11.084.000
	IHB	0,5542		IHB	0,5542
2. pol. 1999	RPB	16.000.000	2. pol. 2000	PB	16.000.000
	POÚ	14.560.000		OÚ	14.560.000
	IHB	0,91		IHB	0,91
1. pol. 2000	RPB	16.000.000	1. pol. 2001	PB	16.000.000
	POÚ	11.084.000		OÚ	11.084.000
	IHB	0,6928		IHB	0,6928
2. pol. 2000	RPB	16.000.000	2. pol. 2001	PB	16.000.000
	POÚ	14.560.000		OÚ	14.560.000
	IHB	0,91		IHB	0,91
1. pol. 2001	RPB	16.000.000	1. pol. 2002	PB	16.000.000
	POÚ	11.084.000		OÚ	11.749.040
	IHB	0,6928		IHB	0,7343
2. pol. 2001	RPB	16.000.000	2. pol. 2002	PB	16.000.000
	POÚ	14.560.000		OÚ	15.288.000
	IHB	0,91		IHB	0,9555
1. pol. 2002	RPB	16.000.000	1. pol. 2003	PB	16.000.000
	POÚ	11.749.040		OÚ	12.336.492
	IHB	0,7343		IHB	0,7710
2. pol. 2002	RPB	16.000.000	2. pol. 2003	PB	16.000.000
	POÚ	15.288.000		OÚ	15.899.520
	IHB	0,9555		IHB	0,99372
1. pol. 2003	RPB	16.000.000	1. pol. 2004	PB	16.000.000
	POÚ	12.336.492		OÚ	12.336.492
	IHB	0,7710		IHB	0,7710
2. pol. 2003	RPB	16.000.000	2. pol. 2004	PB	16.000.000
	POÚ	15.899.520		OÚ	15.899.520
	IHB	0,9937		IHB	0,9937
1. pol. 2004	RPB	16.000.000	1. pol. 2005	PB	16.000.000
	POÚ	12.336.492		OÚ	12.336.492
	IHB	0,7710		IHB	0,7710

referenční období			úctovací období		
2. pol. 2004	RPB	16.000.000	2. pol. 2005	PB	16.000.000
	POŮ	15.899.520		OŮ	15.899.520
	IHB	0,9937		IHB	0,9937
1. pol. 2005	RPB	16.000.000	1. pol. 2006	PB	13.600.000
	POŮ	12.336.492		OŮ	10.486.018
	IHB	0,7710		IHB	0,7710
2. pol. 2005	RPB	16.000.000	2. pol. 2006	PB	13.600.000
	POŮ	15.899.520		OŮ	13.514.592
	IHB	0,9937		IHB	0,9937
1. pol. 2006	RPB	13.600.000	1. pol. 2007	PB	14.620.000
	POŮ	10.486.018		OŮ	10.905.459
	IHB	0,7710		IHB	0,7459
2. pol. 2006	RPB	13.600.000	2. pol. 2007	PB	14.620.000
	POŮ	13.514.592		OŮ	14.055.176
	IHB	0,9937		IHB	0,9614

Vývoj financování ambulantní laboratoře od 3. kvartálu 1997 do 2. pololetí 2007 - LABORATOŘ 2

referenční období			úctovací období		
3. kv. 1996	RPB	10.000.000	3. kv. 1997	PB	10.250.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,46		IHB	0,4667
4. kv. 1996	RPB	10.000.000	4. kv. 1997	PB	10.500.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,46		IHB	0,4556
1. kv. 1997	RPB	10.000.000	1. kv. 1998	PB	10.750.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.600.000
	IHB	0,46		IHB	0,4279
2. kv. 1997	RPB	10.000.000	2. kv. 1998	PB	11.000.000
	POŮ	4.600.000		OŮ	4.600.000
	IHB	0,46		IHB	0,4182
3.kv. 1997	RPB	10.250.000	3. kv. 1998	PB	11.250.000
	POŮ	4.784.000		OŮ	4.784.000
	IHB	0,4667		IHB	0,4252
4. kv. 1997	RPB	10.500.000	4. kv. 1998	PB	11.500.000
	POŮ	4.784.000		OŮ	5.983.680
	IHB	0,4556		IHB	0,5203
1. pol. 1998	RPB	21.750.000	1. pol. 1999	PB	23.250.000
	POŮ	9.200.000		OŮ	11.734.000
	IHB	0,423		IHB	0,5047

referenční období			účtovací období		
2. pol. 1998	RPB	22.250.000	2. pol. 1999	PB	23.750.000
	POÚ	10.767.680		OÚ	16.498.000
	IHB	0,4839		IHB	0,6947
1. pol. 1999	RPB	22.750.000	1. pol. 2000	PB	24.250.000
	POÚ	11.734.000		OÚ	12.120.834
	IHB	0,5158		IHB	0,4998
2. pol. 1999	RPB	20.925.000	2. pol. 2000	PB	22.275.000
	POÚ	16.498.000		OÚ	17.207.590
	IHB	0,7884		IHB	0,7725
1. pol. 2000	RPB	21.825.000	1. pol. 2001	PB	22.725.000
	POÚ	12.120.834		OÚ	12.920.010
	IHB	0,5554		IHB	0,5685
2. pol. 2000	RPB	22.275.000	2. pol. 2001	PB	23.175.000
	POÚ	17.207.590		OÚ	18.342.156
	IHB	0,7725		IHB	0,7915
1. pol. 2001	RPB	22.725.000	1. pol. 2002	PB	23.625.000
	POÚ	12.920.010		OÚ	14.237.595
	IHB	0,5685		IHB	0,6026
2. pol. 2001	RPB	23.175.000	2. pol. 2002	PB	24.075.000
	POÚ	18.342.156		OÚ	20.007.197
	IHB	0,7915		IHB	0,8310
1. pol. 2002	RPB	23.625.000	1. pol. 2003	PB	24.525.000
	POÚ	14.237.595		OÚ	15.518.979
	IHB	0,6026		IHB	0,6328
2. pol. 2002	RPB	24.075.000	2. pol. 2003	PB	24.975.000
	POÚ	20.007.197		OÚ	21.585.335
	IHB	0,8310		IHB	0,8643
1. pol. 2003	RPB	24.525.000	1. pol. 2004	PB	25.425.000
	POÚ	15.518.979		OÚ	16.088.482
	IHB	0,6328		IHB	0,6328
2. pol. 2003	RPB	24.975.000	2. pol. 2004	PB	25.875.000
	POÚ	21.585.335		OÚ	22.363.184
	IHB	0,8643		IHB	0,8643
1. pol. 2004	RPB	25.425.000	1. pol. 2005	PB	26.325.000
	POÚ	16.088.482		OÚ	16.657.986
	IHB	0,6328		IHB	0,6328
2. pol. 2004	RPB	25.875.000	2. pol. 2005	PB	26.775.000
	POÚ	22.363.184		OÚ	23.141.034
	IHB	0,8643		IHB	0,8643

referenční období			účtovací období		
1. pol. 2005	RPB	26.325.000	1. pol. 2006	PB	22.376.250
	POŮ	16.657.986		OŮ	14.159.288
	IHB	0,6328		IHB	0,6328
2. pol. 2005	RPB	26.775.000	2. pol. 2006	PB	22.758.750
	POŮ	23.141.034		OŮ	19.669.879
	IHB	0,8643		IHB	0,8643
1. pol. 2006	RPB	22.376.250	1. pol. 2007	PB	24.054.469
	POŮ	14.159.288		OŮ	14.725.660
	IHB	0,6328		IHB	0,6122
2. pol. 2006	RPB	22.758.750	2. pol. 2007	PB	24.465.656
	POŮ	19.669.879		OŮ	20.456.674
	IHB	0,8643		IHB	0,8361